

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВВЕДЕННЯ ДО НАУКОВОГО ОБІГУ КНИЖКОВИХ ЗІБРАНЬ (на прикладі родового книжкового зібрання Урбановських і Стажинських із фондів НБУВ)

Простежено трансформації в підходах до розуміння інформаційних ресурсів та шляхів забезпечення рівного доступу до них останніх десятиліть. На прикладі родового книжкового зібрання Урбановських і Стажинських із фондів НБУВ показано, як саме оптимізувати ці завдання в сучасних умовах.

Ключові слова: бібліотекознавство, книгознавство, біографістика, інформаційні ресурси, книжкове зібрання Урбановських і Стажинських.

It is observed the transformations in the ways of understanding informational resources and ways of guarantee the same access to them of the last centuries. On the example of the family book collection of the Urbanovskyjs and the Stazhynskyjs from the NBUB fund it is shown how to optimize these tasks in the modern conditions.

Key words: library science, book science, biographistic, informational resources, book collection of the Urbanovskyjs and the Stazhynskyjs.

Прослежены трансформации в подходах к пониманию информационных ресурсов и путей обеспечения равного доступа к ним последних десятилетий. На примере родового книжного собрания Урбановских и Стажинских из фондов НБУВ показано, как именно оптимизировать эти задачи в современных условиях.

Ключевые слова: библиотековедение, книговедение, биографистика, информационные ресурсы, книжное собрание Урбановских и Стажинских.

Термін «інформаційні ресурси» зазвичай використовується в розумінні різного роду масивів документів у різноманітних інформаційних системах (архівах, бібліотеках, базах даних тощо). Питання вивчення інформаційних ресурсів і доступу до них неодноразово розглядалися фахівцями відповідних галузей знань. Особливо наголошувалося на їхньому вве-

денні до електронного середовища. Насамперед, така робота потрібна для розкриття та висвітлення численних ретроспективних книжкових зібрань і колекцій, що зберігаються у фондах книгосховищ і є значним інформаційним потенціалом країни. Введення їх до наукового обігу — головне завдання археографів, джерелознавців і бібліотекарів. Проблемою є те, що значна частина таких зібрань і колекцій не має науково-пошукового апарату і тому залишається невідомою для науковців. Ще інші з тих чи інших причин розпорошені та зберігаються не лише у різних сховищах, а й у різних країнах. Зусиллями науковців здійснюється реконструкція історико-культурних фондів, насамперед, їх каталогізація та висвітлення через довідники, путівники та наукові статті.

Реконструкція подібних бібліотек, зокрема родових, є необхідним кроком до розповсюдження інформації про книжкові зібрання минулих століть, а також невід'ємною частиною нашої історії та важливим фактором збереження та примноження потенціалу країни.

Історико-культурні документальні комплекси, сконцентровані як в архівних, музейних, так і в бібліотечних установах, є вагомим джерелом вивчення історії розвитку та становлення нашої держави, посередництвом якого зокрема досліджується хід історичних подій, суспільні явища віддалених часів та епох.

Згруповані в окремі архівні та бібліотечні колекції і зібрання, ретроспективні фонди та історичні бібліотеки вимагають особливих методів і принципів вивчення й аналізу їх як самостійного історично утвореного об'єкта дослідження методами історико-книгознавчих дисциплін. Маємо на увазі аналіз практичних підходів до комплексного вивчення документальних фондів у теорії архівної та бібліотекознавчої справи, окремі досягнення та розробки в галузі книгознавства, та, на їх основі, вдосконалення підходів системного вивчення колекційних фондів, що зосереджені, передусім, у НБУВ.

Об'єктом дослідження для книгознавців і бібліотекознавців виступають, насамперед, різноманітні книжкові колекції та зібрання, а також аналіз історії та долі книгозбірень, окреслення науково-довідкового апарату на них, науковий опис книжкових масивів, а також введення їх до різного роду каталогів [6; 9].

Усвідомлюючи необхідність введення до наукового обігу родових книгозбірень, як окремих історико-культурних фондів, необхідно:

- 1) провести історичний і книгознавчий аналіз бібліотечних колекцій;
- 2) дослідити історію окремих книжкових зібрань;
- 3) визначити періоди існування книжкових колекцій;
- 4) провести аналіз репертуару досліджуваних книгозбірень;
- 5) дослідити бібліофільські традиції власників і шляхи формування бібліотек за допомогою аналізу книжкових знаків і екслібрисів;
- 6) провести бібліографічний і книгознавчий опис колекцій.

Початком вивчення ретроспективних зібрань є збирання біографічних відомостей про фондоутримувачів, виявлення основних причин формування книгозбірні та визначення змістового наповнення колекційного фонду.

Одним з перших досліджень з питань встановлення історичного походження книжкових зібрань, що нині є складовими частинами НБУВ, стала публікація О. Оглобіна у 20-х рр. ХХ ст. «Бібліотека Волинського ліцею» [19]. Автор зробив спробу встановити історію розвитку, процеси формування та структуру книжкового зібрання, виділяючи його основні частини, що склалися переважно з приватних книжкових зібрань і книгозбірень світських і духовних закладів.

Комплексний підхід у вивченні історичних самостійно відокремлених колекційних зібрань, що є складовою частиною фондів НБУВ, у другій половині ХХ ст. розроблено Є. О. Колесник [10–16], яка вперше спробувала оглядово висвітлити історію формування книжкових зібрань, подала короткі відомості про фондоутворювача, розкрила склад і змістове наповнення книжкових колекційних фондів, вказала на збережений науково-довідковий апарат досліджуваних книгозбірень, серед яких виділила ті ретроспективні збирання, що збереглися максимально цілісно — Бібліотеку університету Св. Володимира та її складові: бібліотеку Волинського ліцею, що, в свою чергу, складалася з книжкового зібрання польського короля Станіслава Августа Понятовського, книжкового зібрання роду польських магнатів Яблоновських, книгозбірні родини Мікошевських, книжкових зібрань польського державного діяча Мошинського, Кременецького єзуїтського колегіуму та штучно створеної «Нової колекції»; бібліотеку Віленської медико-хірургічної академії; книгозбірню Бердичівського польсько-католицького чоловічого монастиря «Босих кармелітів»; збирання приватних осіб (М. І. Костомарова, М. Х. Бунге, І. О. Сікорського); книгозбір-

ню графів Хрептовичів; окремо виділені штучно сформовані за часів існування Університету зібрання «Роки» та «Відділи», а також книгозбірня Київської першої гімназії.

Наприкінці ХХ ст. з'являються інші спроби комплексної, але короткої характеристики колекційних зібрань НБУВ у виданнях, що продовжують огляд історичних книгозбірень і групують їх за принципом фондодержавників (колекційні фонди навчальних закладів, установ і приватні колекції), тобто, оглядово знайомлять із змістовим наповненням ретроспективних колекційних фондів [17; 5].

На сьогодні найактуальнішою залишається проблема створення науково-інформаційних ресурсів історико-культурного змісту на базі книжкових фондів, що мають загальнонаціональне значення та дослідження окремих спеціалізованих книжкових колекцій та історичних бібліотек.

Дослідники опрацювали коло методичних питань щодо системного вивчення книжкових колекцій і зібрань родового походження у тісному зв'язку із життям і діяльністю власників, їх фінансовими можливостями, інтересами, а також у контексті книжкової та видавничої культури часу, духовними цінностями того періоду, загальним розвитком культури та просвітництва. В усіх цих дослідженнях приватні родові бібліотеки України, різні за обсягом та багатоаспектні за складом і змістом, розглядалися, передусім, в історичному контексті розвитку науки та культури різних історичних періодів, у тісному зв'язку з життям і діяльністю їхніх власників [1-3; 20-24].

Усі вищезгадані праці розглядають історію формування бібліотек та їхню долю з позицій, насамперед, історико-книгознавчого та історико-біографічного аналізу, використовують спеціальні методики джерелознавчої критики, книгознавчої евристики та наукової реконструкції окремих частин цілісного зібрання станом на момент їх розквіту, а також у період перетворення в меморіальні.

Дослідження історичних книжкових колекцій — важливий напрямок у книгознавчих і бібліотекознавчих студіях, у межах яких реконструкція історії та фондів бібліотек, сформованих на українських землях у ХІХ – напочатку ХХ ст., займає важливе місце. Реконструкція історії неможлива без реконструкції фондів історичних бібліотек.

Історико-книгознавчі дослідження родових бібліотечних колекцій і книжкових зібрань, сформованих на території України, котрі розділили її нелегку історичну долю, є дуже

важливими. Адже можемо з упевненістю стверджувати, що до певної міри вони повторювали долю своїх власників: деякі книгозбірні збереглися, деякі розпорошені, але ми маємо про них відомості, а про деякі книжкові зібрання та їх власників відшукати будь-яку інформацію дуже важко [18; 53].

Серед книжкових зібрань та історичних колекцій Волині та Поділля книжкове зібрання Антона Урбановського, а з часом і Болеслава Стажинського посідає особливе місце. Його можна назвати винятковим науково-культурним явищем XIX – початку XX ст.

Проведений бібліографічний пошук дає змогу констатувати, що українські дослідники майже не зверталися до дослідження даної теми. Її частково розкривали (і то в бібліографічному аспекті) польські дослідники [28–30; 40–42; 44]. Це, на нашу думку, пояснюється тим, що польські науковці довгий час не мали фактичного матеріалу, а саме книг із родової книгозбірні, котрі знаходяться у фондах НБУВ, для подальшого розвитку теми.

Критичне використання опрацьованих довідкових джерел (звичайно, в широкому синтезі з іншими джерелами) дає нам змогу ширше та конкретніше відтворити умови та обставини, формування, наповнення, функціонування бібліотеки, а також з'ясувати окремі факти життя та діяльності власників книгозбірні [31; 33–37; 43; 45; 47–49; 51; 52, 54].

Дослідження історії створення бібліотеки, її змістового наповнення та подальшої долі вимагає залучення цілого комплексу джерел, багато з яких ще донедавна практично не вивчалися. Джерельна база даного дослідження є досить різноманітною за походженням та інформаційними можливостями і розпорошена по багатьох сховищах України (Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. М. Каразіна) та Республіки Польща (Бібліотека Народова в Варшаві, Бібліотека Ягеллонського університету в Кракові). Вона відзначається обширністю та розмаїтістю і, на відміну від вузької історіографії, дає змогу глибоко і ґрунтовно вивчити різні аспекти функціонування бібліотеки, вивчити її роль у справі збереження та популяризації інформаційно-бібліографічних ресурсів.

Основний масив джерел (сама бібліотека), без якого, власне, неможливо опрацювання теми, розпорошений по різних фондах НБУВ: Відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій, Відділу стародруків і рідкісних видань, Інституту ру-

копису, Відділу образотворчих мистецтв, сектору картографії Відділу обслуговування читачів літературою природничого та технічного профілю, Відділу організації основного фонду. Ще одним дуже необхідним джерелом для вивчення книгозбірні є рукописні каталоги 1876 (98 с.) [8, № 121] та 1905 (134 с.) [8, № 1066] рр., що зберігаються в ІР НБУВ. Інша частина джерел, скажімо, протоколи передачі бібліотеки до ВБУ знаходяться у відомчому архіві НБУВ [4, спр. 2, с. 3; спр. 33, протоколи № 170, 181, 184, 185, 187]. Вони є наслідком передачі бібліотеки графа Урбановського (її першого засновника) до ВБУ. Ці матеріали, як і більшість опрацьованих матеріалів ІР НБУВ, неопубліковані.

Глибокі та всебічні знання дають змогу не лише відтворити канву історичного розвитку, а й доповнюють сьогодення цінними, значимими та важливими фактами. Не останню роль відіграють у цьому книжкові пам'ятки, що зберігаються в бібліотеках, музеях та архівах [7].

Вивчення історії бібліотечних колекцій і зібрань шляхом розробки проблем походження, шляхів комплектування, культурологічного аналізу складу є відносно новим напрямом книгознавства в Україні. Але варто відзначити, що за останнє десятиліття цей напрям набув досить широкого розповсюдження. Реконструкція історії та реконструкція фондів історичних бібліотек неможливі одна без одної. Вони складають дві частини єдиної мети, від повноти розкриття якої залежить повнота та доступність висвітлення нашої історії [27].

У реконструкції родових бібліотек можна виокремити три складові, які органічно пов'язані між собою. Їхнє паралельне опрацювання дає максимально повне розкриття книгозбірні. Це – біографічний, історичний і книгознавчий аспекти [27].

Дослідження таких книжкових зібрань як родова книгозбірня Урбановських-Стажинських дасть змогу книгознавцям і бібліотекознавцям зменшити перелік нез'ясованих питань щодо історії регіональної бібліотечної справи, зокрема Волині та Поділля у ХІХ – на початку ХХ ст., а також сприятиме введенню до наукового обігу старої книжкової культури: колекцій, котрі належали польським поміщикам і магнатам [46; 50].

Біографічний аспект дає змогу прослідкувати взаємозв'язки та вплив особистості на формування бібліотеки та склад фонду. Історичний аспект висвітлює власне історію книгозбірні: умови функціонування, зміну власників, долю книжок, сучасне їх місцезнаходження та ступінь опрацювання. Книгознавчий аспект на основі книгознавчого та джере-

лознавчого аналізу книг висвітлює зміст бібліотечного фонду, подає його хронологічну, географічну, мовну характеристику, тематичний і видовий склад, фіксує раритетність видань.

Дослідження родових бібліотек дає змогу простежити впродовж значного хронологічного періоду соціокультурну роль книжки у певному суспільному стані, роль і розвиток колекціонування та бібліофільства. Родові книгозбірні промовисто говорять про коло особистих і фахових зацікавлень власників. Ці книгозбірні у певному сенсі були їхньою творчою лабораторією і тому є для дослідників джерелом до вивчення історії родів [31; 38; 40].

Вважаємо, що родова книгозбірня Урбановських і Стажинських — цінне історико-культурне надбання. А звідси, як наслідок, має місце створення електронного опису, включення до путівників по фондах, створення бібліографічного та наукового каталогів, перевидання найбільш цінних та рідкісних книг, до яких матимуть доступ читачі.

Окремим аспектом дослідження книгозбірні є виокремлення книг, видрукуваних на території України. За каталогом 1905 р. [2] можемо прослідкувати місця видань: Львів, Луцьк, Бердичів, Кам'янець-Подільський.

З метою забезпечення багатоаспектного розкриття фонду, а також для більш повного й ефективного залучення його до використання читачами та дослідниками у подальшому необхідно створити електронну версію книг із колекції, для чого необхідно розробити низку нормативних документів, положень і робочих інструкцій. Наступним етапом стане внесення до електронної картотеки всіх діючих локальних баз даних у єдину комп'ютерну мережу та надання можливості читачам користуватися електронною версією інформаційних ресурсів безпосередньо в читальному залі шляхом переведення традиційної картотеки (каталогу) в електронну форму з наданням статусу складової ресурсів Бібліотеки [25]. Наступними завданнями стане створення електронних версій книг із родової бібліотеки шляхом сканування чи фотокопіювання, що дасть змогу відмовитися від користування оригіналами рідкісних і цінних видань (серед книг, що зберігаються в бібліотеці є інкунабули, палеотипи, рукописи та інші цінні видання). Електронна версія каталогу та оцифрованих книг допоможе читачам і дослідникам з фізичними обмеженнями, інтереси яких потребують відповідного ставлення до себе з боку Бібліотеки.

1. Булатова, С. О. Екслібри у книжковому зібранні Ю. О. Яблонівського [Текст] / О. С. Булатова // Бібл. вісник. - 1997. - № 1. - С. 20-21.
2. Булатова, С. О. Про особливості комплектування зібрання Ю. О. Яблонівського в бібліотеці Кременецького ліцею [Текст] / О. С. Булатова // Стратегія комплектування фондів наук. б-ки. - К., 1996. - С. 119-120.
3. Булатова, С. О. Рукописи Collectio Regia в фондах Інститута рукописей ЦНБ ім. В. І. Вернадського [Текст] / О. С. Булатова // Рукописна та книжкова спадщина України. - К., 1996. - Вип. 3. - С. 121-137.
4. ВА НБУВ. - Оп. 1.
5. Дубровіна, Л. А. Історія Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського 1918-1941 [Текст] / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко. - К. : НБУВ, 1998. - 336 с.
6. Зданевич, Б. Каталог інкунабул [Текст] / Б. Зданевич. - К. : Наук. думка, 1974. - 250 с.
7. Илларионова, Л. И. Учёт книжных памятников-коллекций : проблемы и перспективы развития [Текст] / Л. И. Илларионова / Историчні колекції у книгозбірнях : проблеми збереження, вивчення, реконструкції : матеріали міжнар. наук. конф. - О. : Астропринт, 2004. - С. 68-76.
8. ІР НБУВ. - Ф. 1.
9. Каталог палеотипів із фондів НБУВ НАНУ [Текст] / уклад. М. А. Шамрай за участю Б. В. Грановського та І. Б.Торбакова. - К. : НБУВ, 1995. - 550 с.
10. Книжкові фонди Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук УРСР [Текст] : короткий огляд / підгот. І. Г. Шовкопляс, П. А. Сотниченко, М. А. Воробей ; відп. ред. М. І. Сенченко. - К., 1984. - 84 с.
11. Колесник, Е. А. Библиотеки дореволюционных учебных заведений Киева в фондах ЦНБ АН УССР [Текст] / Е. А. Колесник // Киев в фондах ЦНБ АН УССР : сб. науч. трудов. - К. : Наук. думка, 1984. - С. 136-161.
12. Колесник, Е. А. Книжные коллекции ЦНБ АН УССР [Текст] / Е. А. Колесник. - К., 1988. - 116 с.
13. Колесник, Е. О. Бібліотека М. А. Маркевича [Текст] / Е. А. Колесник // Укр. іст. журн. - 1973. - №1. - С. 108-110.
14. Колесник, Е. О. Бібліотека М. І. Костомарова (у фондах Центральної наукової бібліотеки Академії наук УРСР) [Текст] / Е. А. Колесник // Там само. - 1967. - № 10. - С. 156-157.
15. Колесник, Е. О. Бібліотека О.М. Лазаревського [Текст] / Е. А. Колесник // Там само. - 1987. - №1. - С. 123-127.
16. Колесник, Е. О. Кременецька книжкова колекція ЦНБ АН УРСР [Текст] / Е. А. Колесник // Там само. - 1970. - № 6. - С. 111-113.
17. Колесник, Е. О. Особисті бібліотеки вчених у наукових установах АН УРСР [Текст] / Е. А. Колесник // Вісник АН УРСР. - 1979. - № 9. - С. 108-110.
18. Лісевич, І. Т. Історичні зошити. Духовно спрагли (духовне життя польської національної меншини на Наддніпрянській Україні в 1864-1917 рр.) [Текст] / І. Т. Лісевич. - К., 1997. - 240 с.
19. Оглобін, О. Бібліотека Волинського ліцею [Текст] / О. Оглоблін // Бібліологічні вісті. - 1927. - № 4. - С. 47-59.

20. Рабчун, О. Загінецька бібліотека Урбановських-Стажинських : до проблем реконструкції [Текст] / О. Рабчун // Наук. праці НБУВ. – К., 2004. – Вип. 13. – С. 330-340.
21. Рабчун, О. Місце приватних книжкових зібрань XIX ст. у культурному спадку держави (на прикладі родової книгозбірні Урбановських-Стажинських із фондів НБУВ) [Текст] / О. Рабчун // Бібліотека в контексті світової культури, науки, інформатії : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Вінниця ОУН ім. К. А. Тімірязєва. – Вінниця, 2007. – С. 98 –101.
22. Рабчун, О. Приватні книжкові колекції як складова історичної науки (на прикладі родової книгозбірні Урбановських і Стажинських із фондів НБУВ) [Текст] / О. Рабчун // Соціально-економічні, політичні та культурні оцінки і прогнози на рубежі двох тисячоліть : зб. тез і текстів виступів 16 квітня 2008 р. – Тернопіль, 2008. – Ч. 2. – С. 134-136.
23. Рабчун, О. Родова книгозбірня Урбановських – Стажинських : перспектива наукового дослідження [Текст] / О. Рабчун // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 203-209.
24. Рабчун, О. С. Праці Юзефа-Ігнці Крашевського у складі родової книгозбірні Урбановських-Стажинських як джерело вивчення історії польського народу [Текст] / О. С. Рабчун // Там само. – К., 2005. – Вип. 10. – С. 426-430.
25. Туровська, Л. Локальні БД в контексті інноваційної діяльності НБУВ [Текст] / Л. Туровська // Наук. праці НБУВ. – К., 2004. – Вип.12. – С. 209-218.
26. Ціборовська-Римарович, І. О. До історії формування книжкової колекції Мікошевських у фондах НБУВ [Текст] / І. О. Ціборовська-Римарович // Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки. – К., 1996. – С. 118-119.
27. Ціборовська-Римарович, І. О. Реконструкція історії та фондів родових бібліотек: теоретичні та практичні аспекти проблеми [Текст] / І. О. Ціборовська-Римарович // Історичні колекції у книгозбірнях : проблеми збереження, вивчення, реконструкції : матеріали міжнар. наук. конф. – О. : Астропринт, 2004. – С. 165-174.
28. Chwalewik, E. Zbiory polskie archiwą, biblioteki, gabinety, galerie, muzea i inne zbiory pamiątek przeszłości w Ojczyźnie i na Obczyźnie [Text] / E. Chwalewik. – Kraków, 1926-1927. – T. 1-2.
29. Dobrzański, J. Z dziejów ruchu naukowego na Wołyniu w XIX w. [Text] / J. Dobrzański // Nauka Polska. – 1934. – S. 118-119.
30. Dudin-Karwiecki, J. Wędrówka od źródeł do ujścia Horynia [Text] / J. Dudin-Karwiecki. – Kraków, 1891. – S. 134-135.
31. Epsztein, T. Życie intelektualne i kulturalne dworu ziemiańskiego na Wołyniu, Podolu i Ukrainie w drugiej poło wie XIX wieku [Text] / T. Epsztein // Dwór polski w XIX wieku. Zjawisko historyczne i kulturowe. – Warszawa, 1998. – S. 185-202.
32. Horodec [Text] // Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych ziem polskich. – Warszawa, 1882. – T. 3. – S. 151.
33. Kraszewski, J. I. Biblioteka Horodecka [Text] / J. I. Kraszewski // Tygodnik Petersburski. – 1836. – N 2. – S. 15-16.
34. Kraszewski, J. I. Elżbieta Urbanowska [Text] / J. I. Kraszewski // Gazeta Warszawska. – 1854. – N 87. – S. 4.
35. Kraszewski, J. I. Książka jubileuszowa [Text] / J. I. Kraszewski. – Warszawa, 1880. – S. 123.

36. *Kraszewski, J. I.* Wędrówki literaturne, fantastyczne i historyczne [Text] / J. I. Kraszewski. – Wilno, 1839. – T. 1. – S. 48–96.
37. *Kraszewski, J. I.* Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy [Text] / J. I. Kraszewski. – Wilno, 1840. – T. 1. – 134 s.
38. *Leończyk, J.* Chłopskie księgozbiory domowe. Kulturowe uwarunkowania tworzących się zbiorów domowych i pamiątek na terenie gminy Zabłudów od końca XIX wieku [Text] / J. Leończyk // Z badań nad polskimi księgozbiorami historycznymi. Studia i materiały. – Warszawa, 2003. – T. 21. – S. 137–160.
39. *Małachowski, P.* Zbiór nazwisk szlachty [Text] / P. Małachowski. – Łuck, 1790. – T. 2. – 141 s.
40. *Małysiak, H.* Biblioteka Branickich i Tarnowskich w Suchej [Text] / H. Małysiak. – Bielsko-Biała : Beskidzka Oficyna Wydawnicza BISK, 1986. – 110 s.
41. *Marciniak, R.* Polskie biblioteki wielkoziemiańskie (rodowe, ordynackie i fundacyjne) w okresie zaborów. Stan badań i postulaty badawcze [Text] / R. Marciniak, A. Mężyński // Studia o Książce. – 1985. – T. 15. – S. 191–209 ; 1986. – T. 16. – S. 235–263.
42. Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi z archiwum drukarni i księgarni Józefa Zawadzkiego w Wilnie z lat 1805–1865 [Text] / zebrał Tadeusz Turkowski : w 3-ch t. – Wilno, 1937. – T. 3. – VII, 324 s.
43. Polski słownik biograficzny [Text]. – Warszawa ; Kraków, 2004. – Z. 175. – S. 453–455.
44. *Radziszewski, F.* Wiadomość historyczno-statystyczna o znakomitych bibliotekach i archiwach publicznych i prywatnych tak niegdyś byłych jak i obecnie istniejących w krajach dawną Polskę składających... [Text] / F. Radziszewski. – Kraków, 1875. – 124 s.
45. *Reychman, K.* Biblioteka Zahiniecka Stażyńskich i jej losy [Text] / K. Reychman. – Spargaly. – 1934. – S. 53–54.
46. *Ślōdkowska, E.* Księgozbiory domowe w pierwszej połowie XIX wieku [Text] / E. Ślōdkowska. // Z badań nad polskimi księgozbiorami historycznymi. Szkice i materiały. – Warszawa, 1981. – T. 5. – S. 5–17.
47. *Starzyński Bolesław* [Text] // Słownik pracowników książki polskiej. – Warszawa ; Łódź, 1972. – S. 851.
48. *Starzyński Bolesław* [Text] // Tygodnik ilustrowany. – Warszawa, 1876. – N 22, cz. 1. – S. 340–342.
49. *Stecki, T. J.* Horodec [Text] / T. J. Stecki // Kłosy. – 1877. – N 636. – S. 147.
50. *Szocki, J.* Księgozbiory domowe w procesie kultury czytelniczej w XIX i XX wieku [Text] / J. Stecki // Przegląd humanistyczny. – 2003. – N 5. – S. 67–76.
51. *Urbanowski Antoni* [Text] // Słownik pracowników książki polskiej. – Warszawa ; Łódź, 1972. – S. 927–928.
52. *Wisłocki, W.* Biblioteka hr. Starzyńskich w Horodcu nad Horyniem – pow. Łucki na Wołyniu [Text] / W. Wisłocki // Przewodnik Bibliograficzny. – 1885. – N 8, z. 10. – S. 207.
53. Wołyń i jego mieszkańcy w r. 1863. Krótkie opisanie gubernie Wołyńskiej pod względem geograficznym i statystycznym przez F. N. (Dr. Fortunat Nowicki) [Text]. – Drezno : Druk i nakład J. I. Kraszewskiego, 1870. – 138 s.
54. *Zahińce* [Text] // Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych ziem polskich. – Warszawa, 1887. – T. 14. – S. 280.

Рабчун О. С. Дослідження та введення до наукового обігу книжкових зібрань (на прикладі родового книжкового зібрання Урбановських і Стажинських із фондів НБУВ).

Ключові слова: бібліотекознавство, книгознавство, біографістика, інформаційні ресурси, книжкове зібрання Урбановських і Стажинських.

Частково розкрито основні підходи щодо реконструкції родових книжкових зібрань та їхню значимість як таких, що засвідчують соціокультурну роль книжки у певному суспільному стані, роль і розвиток колекціонування та бібліофільства тощо. На прикладі родового книжкового зібрання Урбановських і Стажинських із фондів НБУВ показано, як саме оптимізувати ці завдання в сучасних умовах. Доведено, що дане зібрання є винятковим науково-культурним явищем України XIX – початку XX ст. і заслуговує на докладне вивчення та висвітлення.

Rabchun O. S. The researches and entrance to the science circulation of the book collections (on the example of the family book collection of the Urbanovskyjs and the Stazhynskyjs from the NBUB fund).

Key words: library science, book science, biographistic, informational resources, book collection of the Urbanovskyjs and the Stazhynskyjs.

In particular the work discovers main ways of reconstruction of family book collections and their importance as those that witness socio-cultural role of a book in a particular social condition, the role and development of the collecting and bibliophilistic etc. On the example of the family book collection of the Urbanovskyjs and the Stazhynskyjs from the NBUB fund it is shown how to optimize these tasks in the modern conditions. It is proven that this collection is an exceptional scientific cultural phenomenon of Ukraine of the XIX – beginning of the XX century and it deserves to be studied and observed.

Рабчун О. С. Исследования и введения в научный оборот книжных собраний (на примере родового книжного собрания Урбановских и Стажинских из фондов НБУВ).

Ключевые слова: библиотекведение, книговедение, биографистика, информационные ресурсы, книжные собрания Урбановских и Стажинских.

Частично раскрыты основные подходы к реконструкции родовых книжных собраний и их значимость как таких, которые подтверждают социокультурную роль книги в определённом сословии, роль и развитие коллекционирования и библиофильства и т. п. На примере родового книжного собрания Урбановских и Стажинских из фондов НБУВ показано, как именно оптимизировать эти задания в современных условиях. Доказано, что данное собрание есть исключительным научно-культурным явлением Украины XIX – начала XX в. и заслуживает тщательного изучения и освещения.